

Het effect van *mindfulness-based cognitive therapy* op stress gerelateerde klachten bij mensen met de ziekte van Parkinson

Franziska Goltz^{1,2}, Anouk van der Heide^{1,2}, Bastiaan Bloem², Anne Speckens³, Rick Helmich^{1,2}

1. Donders Institute for Brain, Cognition and Behaviour, Centre for Cognitive Neuroimaging, Radboud Universiteit, Nijmegen.
2. Radboud university medical centre, Department of Neurology, Nijmegen.
3. Radboud university medical centre, Department of Psychiatry, Nijmegen.

No disclosures

Disclosure belangen spreker Franziska Goltz

Geen potentiële belangen verstrengeling

Voor bijeenkomst mogelijk relevante relaties:

- Geen sponsoring of onderzoeksgeld
- Geen honorarium of andere (financiële) vergoeding
- Geen aandeelhouder
- Geen andere relatie

Ziekte van Parkinson

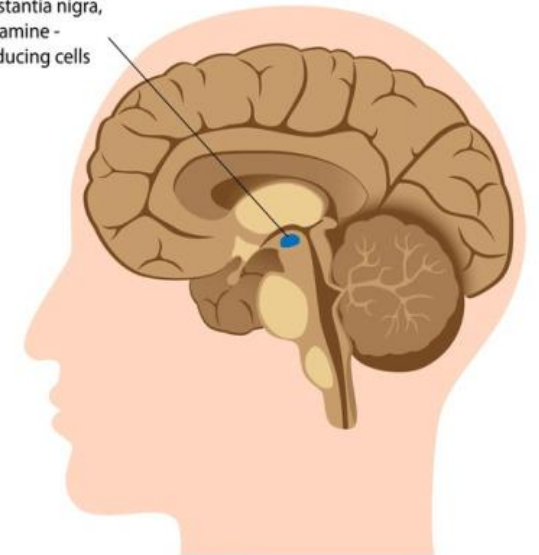
- Onderliggend probleem: toenemend verlies van dopamine neuronen

Geen Parkinson

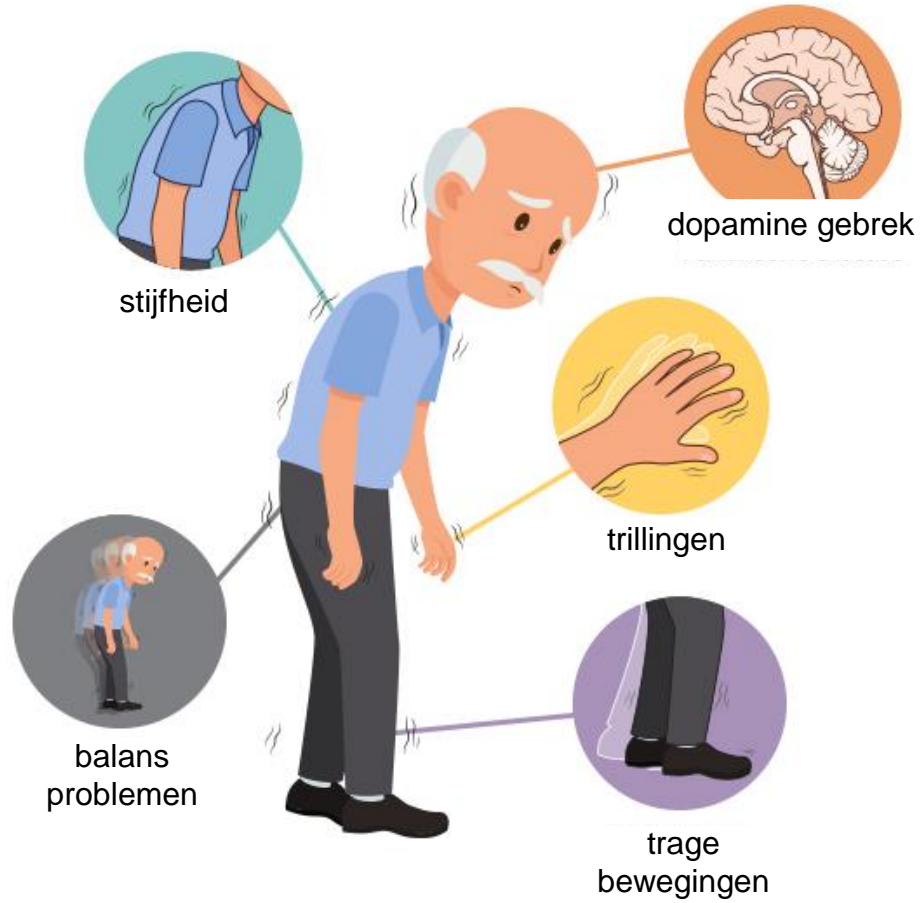

Parkinson

Substantia nigra,
dopamine -
producing cells

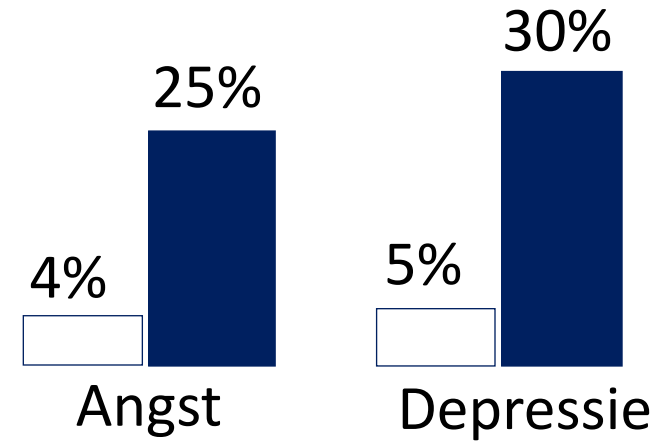

Ziekte van Parkinson

● Mensen met Parkinson

○ Algemene bevolking

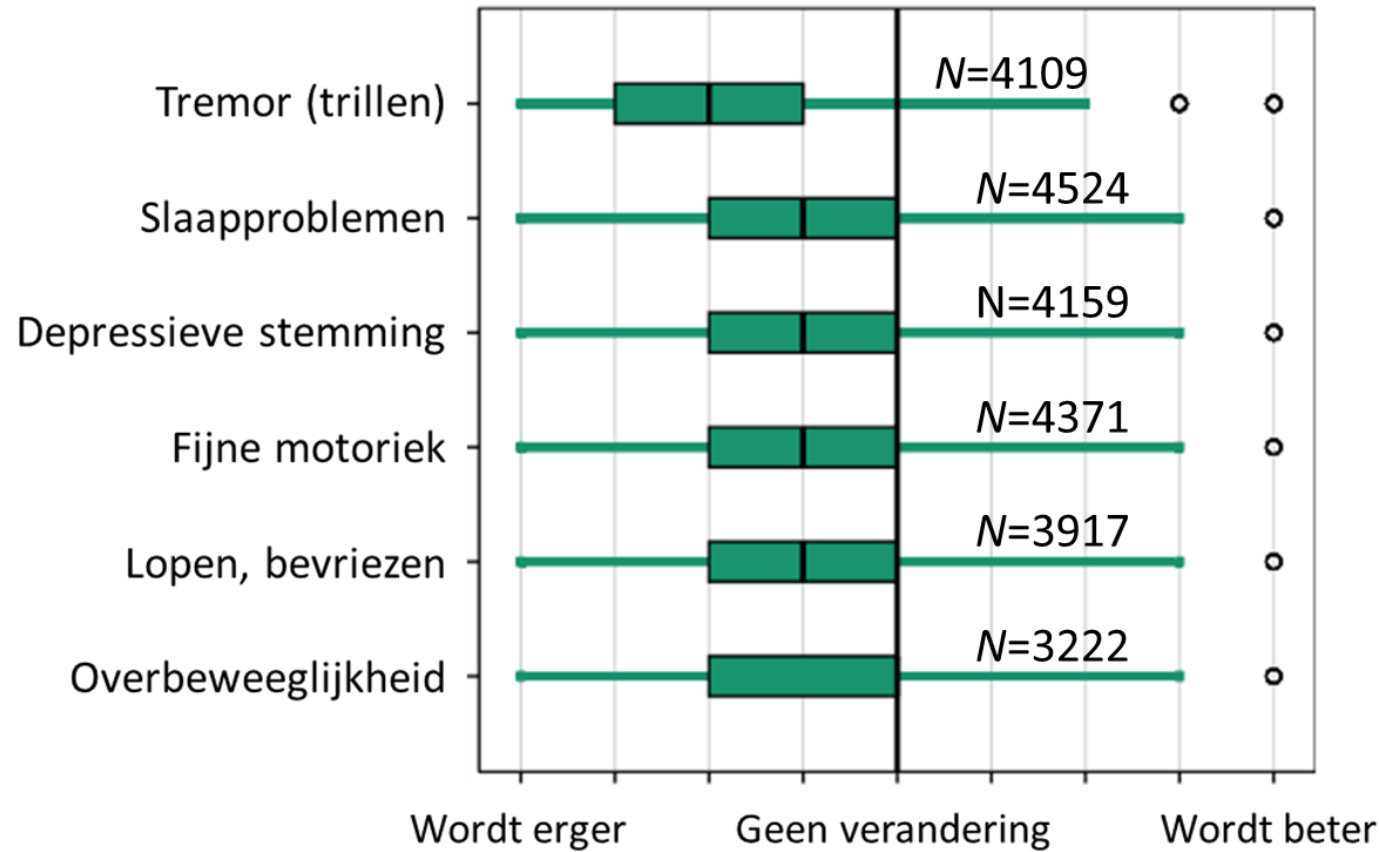

De rol van stress bij Parkinson

Invloed van stress op Parkinson klachten

- Parkinson klachten worden erger tijdens acute stress

Verschil van “geen verandering”: $p < 0.0083$ (Bonferroni corrected) voor alle klachten

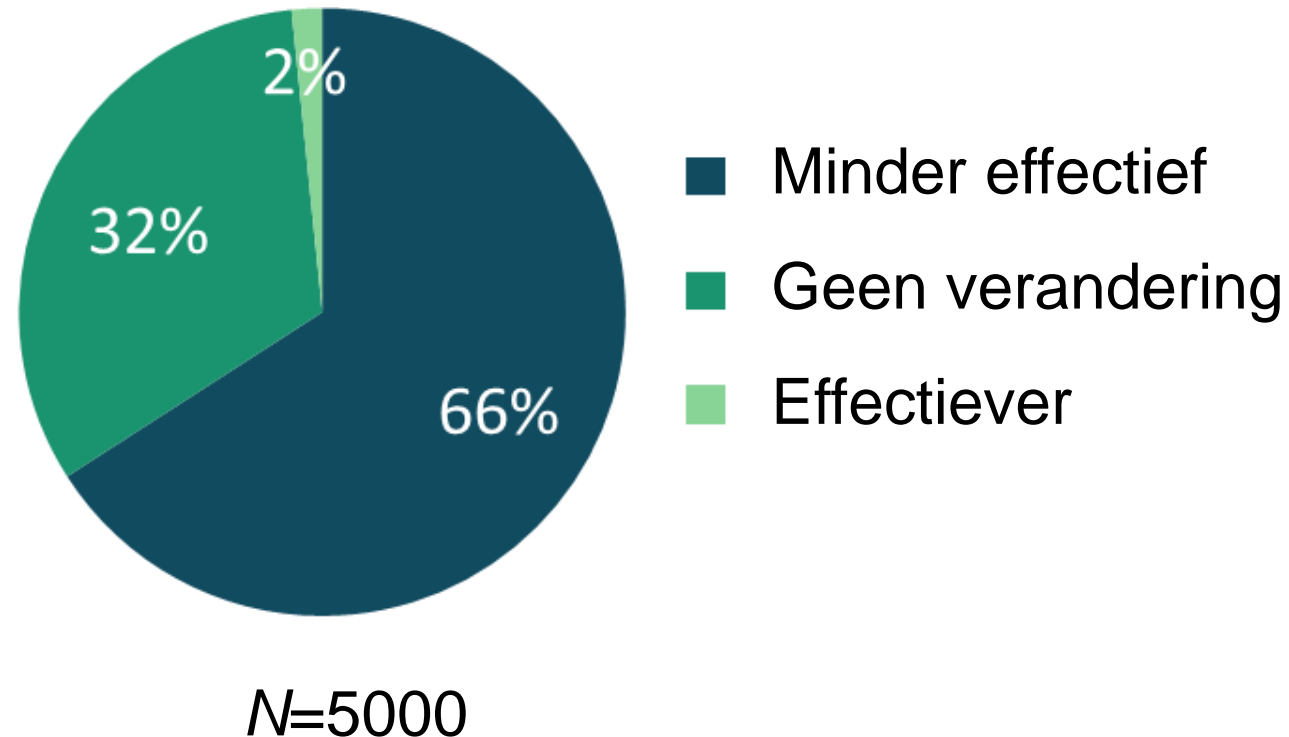

Anouk van der Heide

Invloed van stress op Parkinson medicatie

- Tijdens een stressvolle situatie is dopaminerge medicatie minder effectief

Coping met stress bij Parkinson

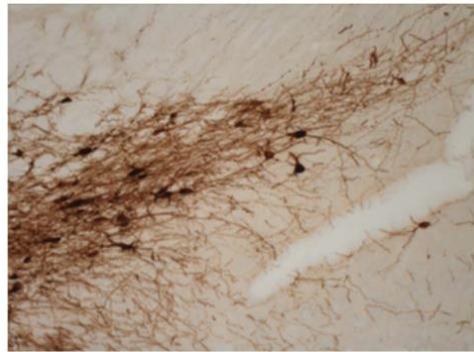
- Minder succesvolle coping met stress door dopamine gebrek in het striatum [1]
- Degeneratie van noradrenerge (stress)systeem in PD [2,3]

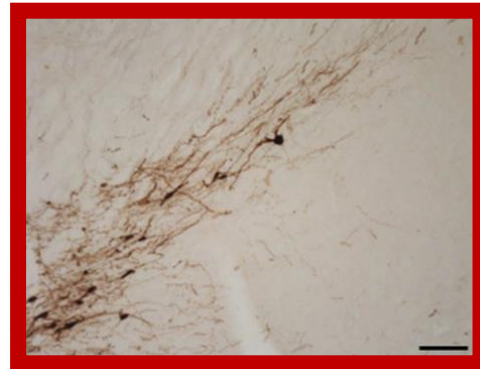

Invloed chronische stress op Parkinson

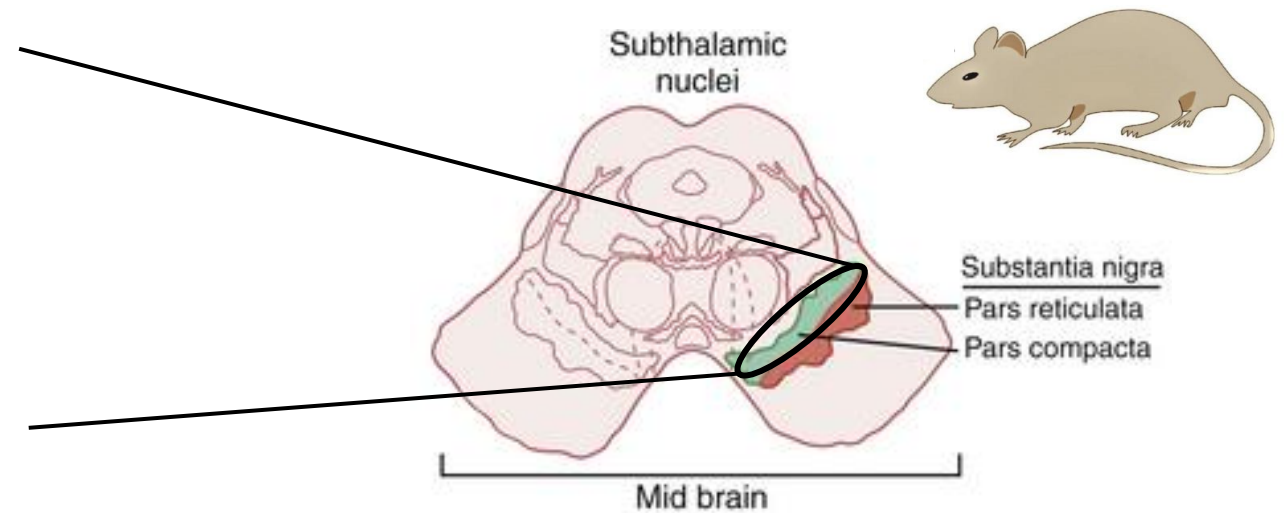
- Dierenonderzoek suggereert dat chronische stress dopamineverlies bij Parkinson versnelt

**Neurotoxine + /
stress -**

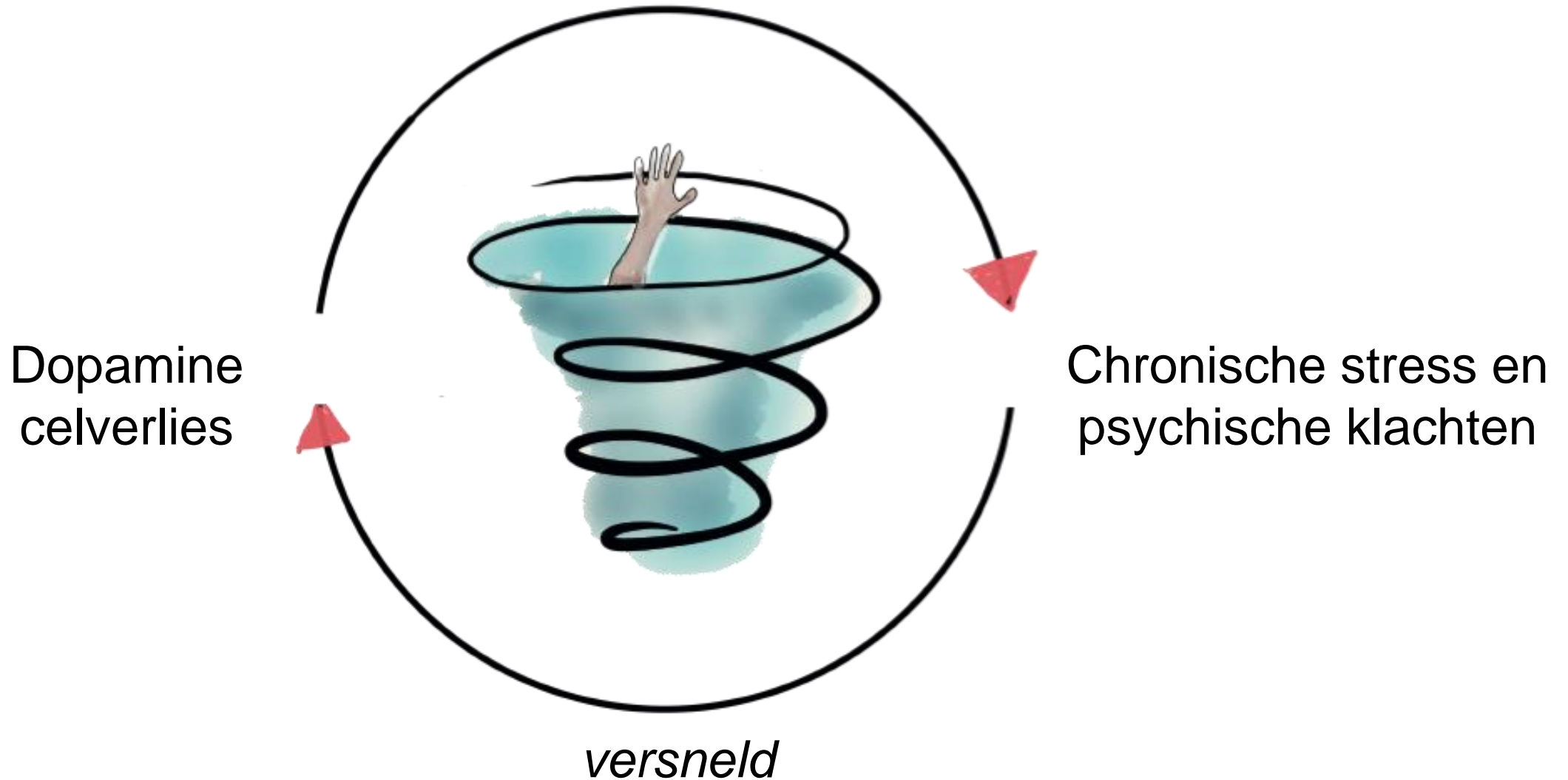
**Neurotoxine +
/stress +**

Stress en Parkinson: een vicieuze cirkel?

verhoogde stressgevoeligheid

**Hoe kunnen we die cirkel
doorbreken?**

Mindfulness

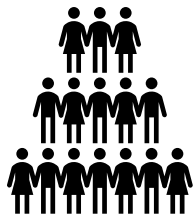
Het volledig bewust en zonder oordeel
ervaren van het moment.

- Combinatie mindfulness meditatie met moderne psychologie
- ❖ Mindfulness based cognitive therapy (MBCT)
- ❖ Mindfulness based stress reduction (MBSR)

Mindfulness bij Parkinson

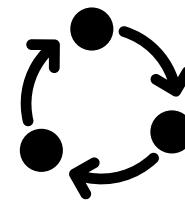
- Bestaande onderzoeken suggereren positieve effecten bij Parkinson
 - Vermindering van stress gerelateerde klachten
 - Verhoogde kwaliteit van leven

Kleine
steekproeven

Motor symptomen
vaak niet
onderzocht

Onderliggende
mechanismen
onbekend

Het MIND-PD onderzoek

VIDI grant dr. Rick Helmich

Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag

Wat is het effect van *mindfulness based cognitive therapy* op stress gerelateerde klachten bij mensen met Parkinson, vergeleken met alleen *treatment as usual* (TAU)?

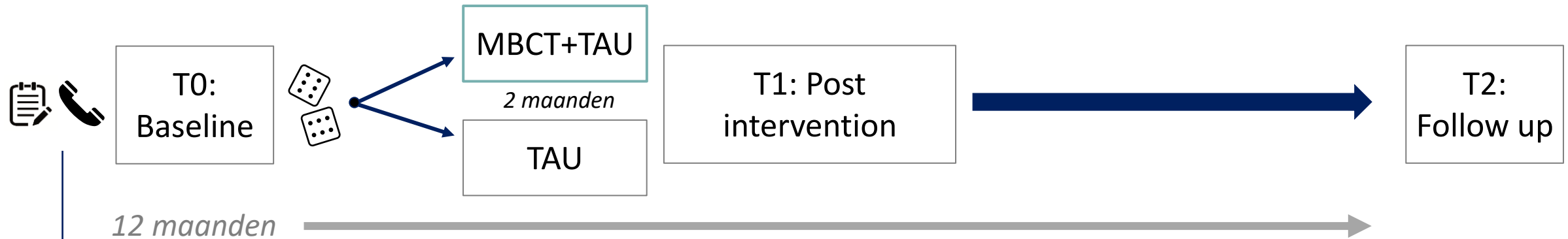

Secundaire uitkomstmaten

- Het effect van MBCT op **motor symptomen** bij mensen met Parkinson.
- Het effect van MBCT op markers voor **ziekteprogressie**.
- De onderliggende **mechanismen** van het effect van stress(reductie) op Parkinson.

Methoden: Randomized controlled trial

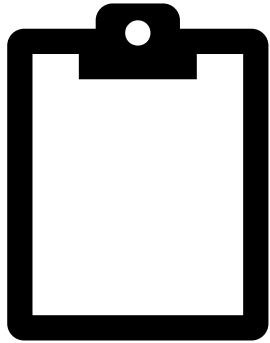

- Doel: 124 deelnemers (62 per groep)
 - sinds april '23 geïncludeerd $N = 19$
- Formele Parkinson diagnose
- Ziekte duur ≤ 10 years
- Geen cognitieve klachten
- lichte-matige psychische problemen
- Geen ervaring met mindfulness

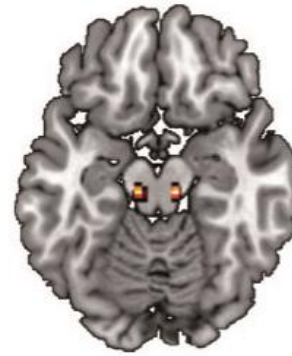
- 8 wekelijkse sessies in groepen van ~ 8 patiënten
- Gediplomeerde mindfulness trainers
- MBCT:
 - Mindfulness meditatie
 - Psychoeducatie
 - Yoga en stretching
 - Dagelijks huiswerk

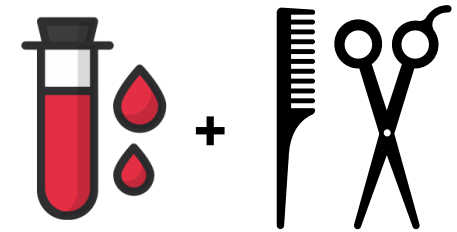
Methoden: Uitkomstmaten

Klinische
uitkomstmaten

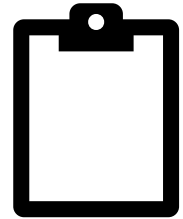
Neuroimaging

Biochemische
uitkomstmaten

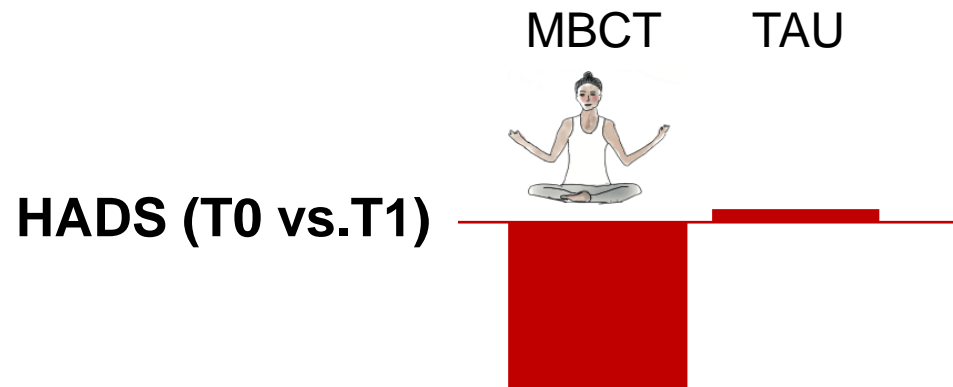
Methoden: Klinische uitkomstmaten

Primaire uitkomstmaat: Hospital Anxiety and Depression Scale (HADS)

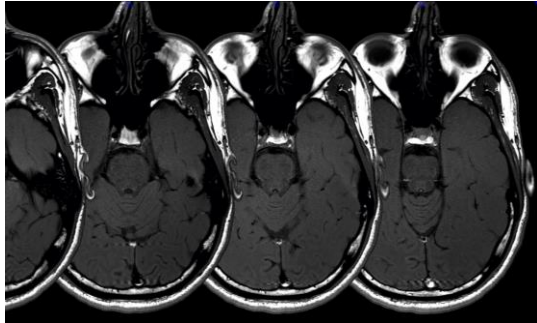
Motorische en niet motorische symptomen: MDS-UPDRS, tremor amplitude, bewegingssnelheid, cognitieve symptomen

Psychische maten: Quality of Life, Perceived stress, Rumination, Self-Compassion, Self-efficacy, Positive appraisal, Mindfulness skills, Perceived social support

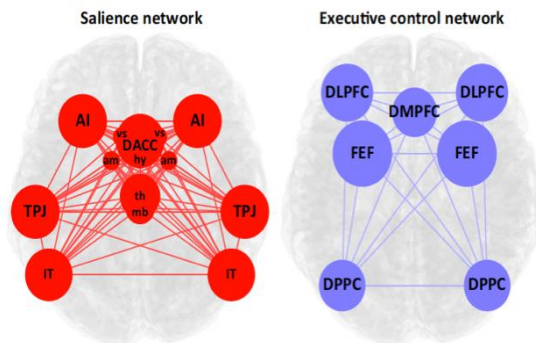

Methoden: Neuroimaging

Structurele MRI

- Structuur van stress-gerelateerde hersengebieden
- Markers voor ziekteprogressie
 - Groepsverschillen in veranderingen van structurele integriteit (T2-T0)

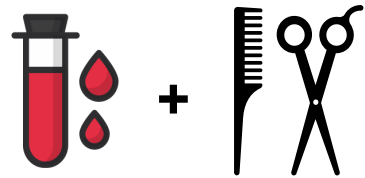

Functionele MRI

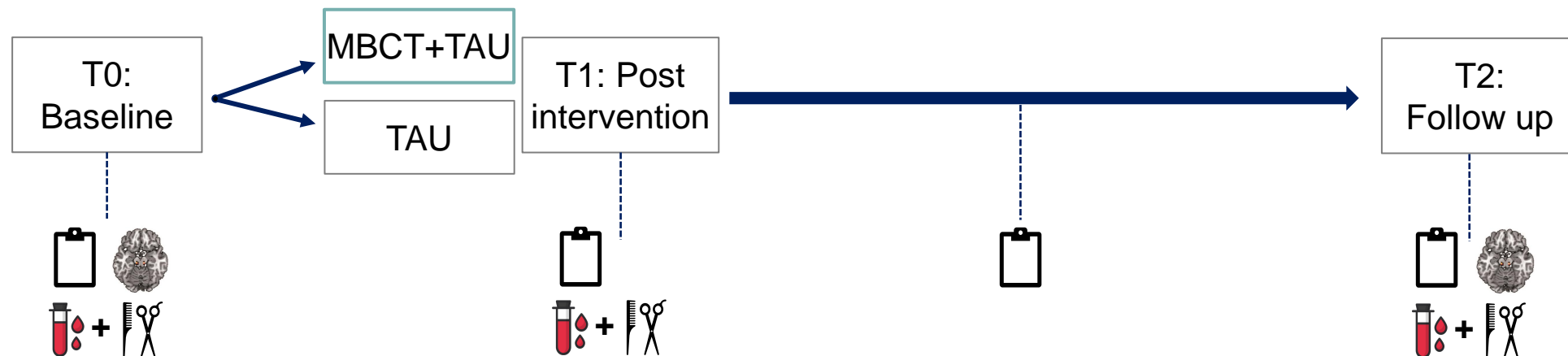
- Stressreactie in relevante hersennetwerken
 - Groepsverschillen in resting state fMRI voor vs. na stress inductie

Methoden: Biochemische uitkomsten

- Ontsteking (C-reactive protein)
 - Chronische stress (cortisol in haar)
- Groepsverschillen gedurende het onderzoek
- Rol van ontsteking in het effect van stress op neurodegeneratie

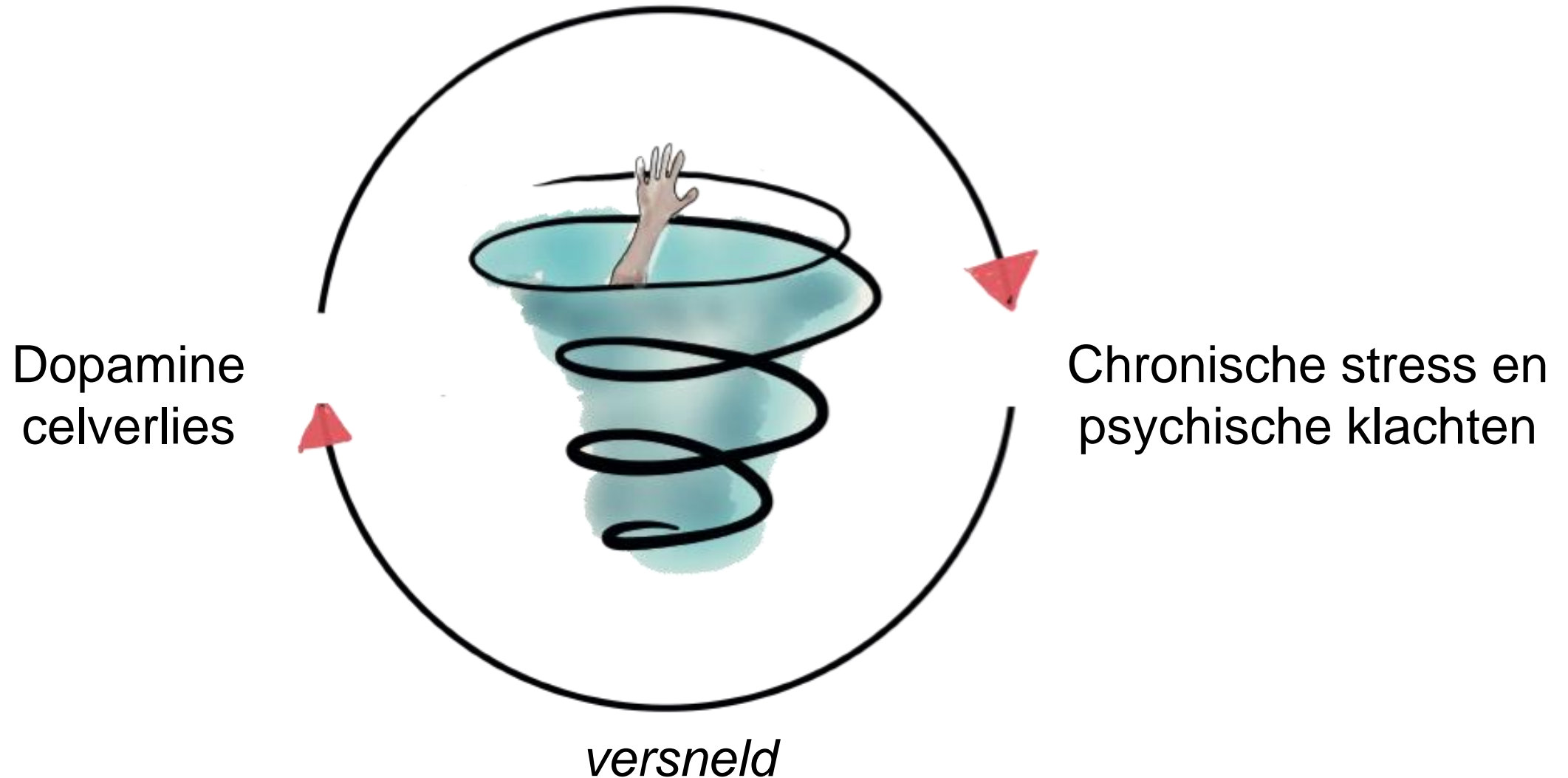

Wat verwachten we?

Hypothese: doorbreken van de vicieuze cirkel

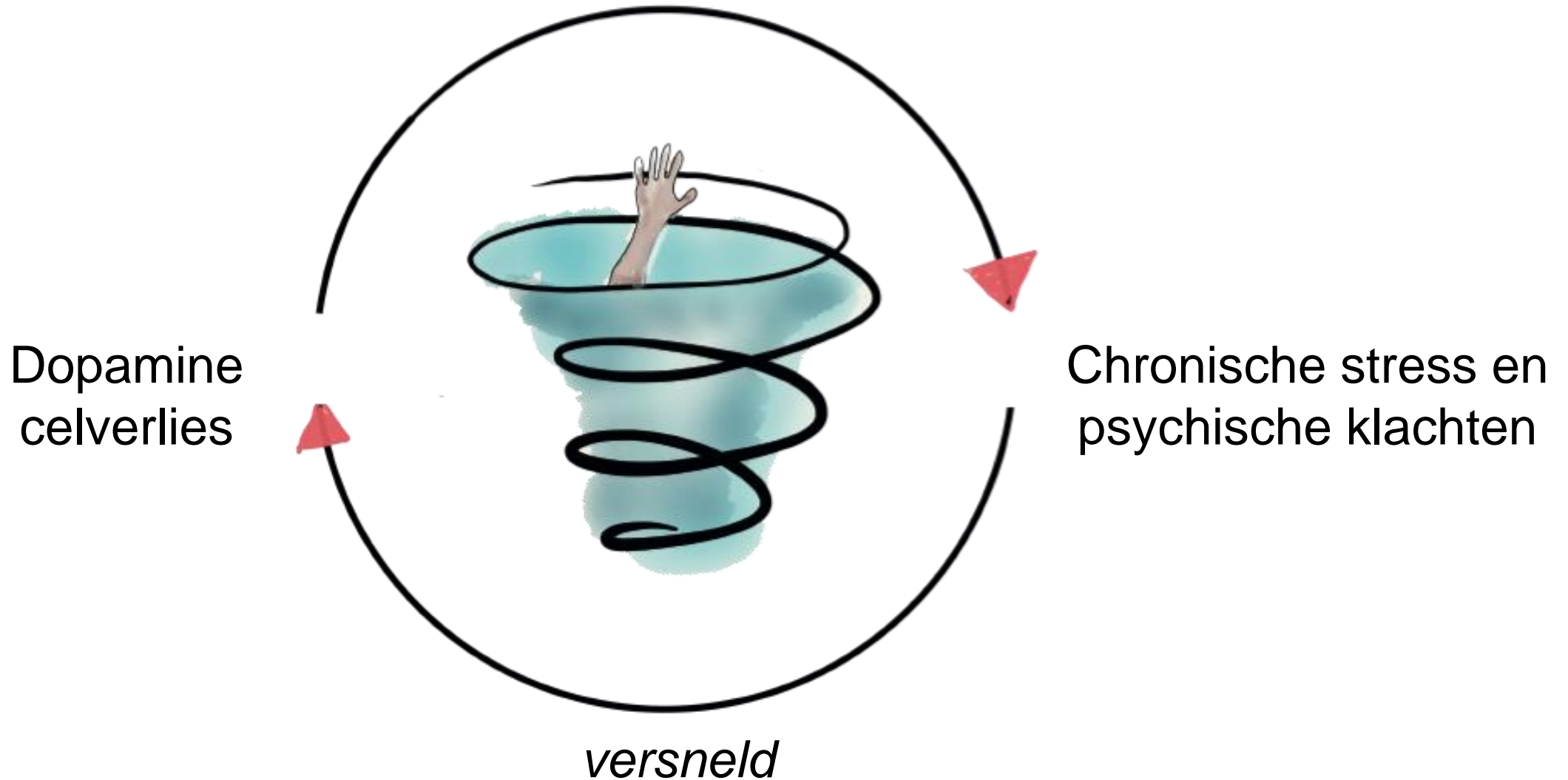
verhoogde stressgevoeligheid ← MBCT

Hypothese: doorbreken van de vicieuze cirkel

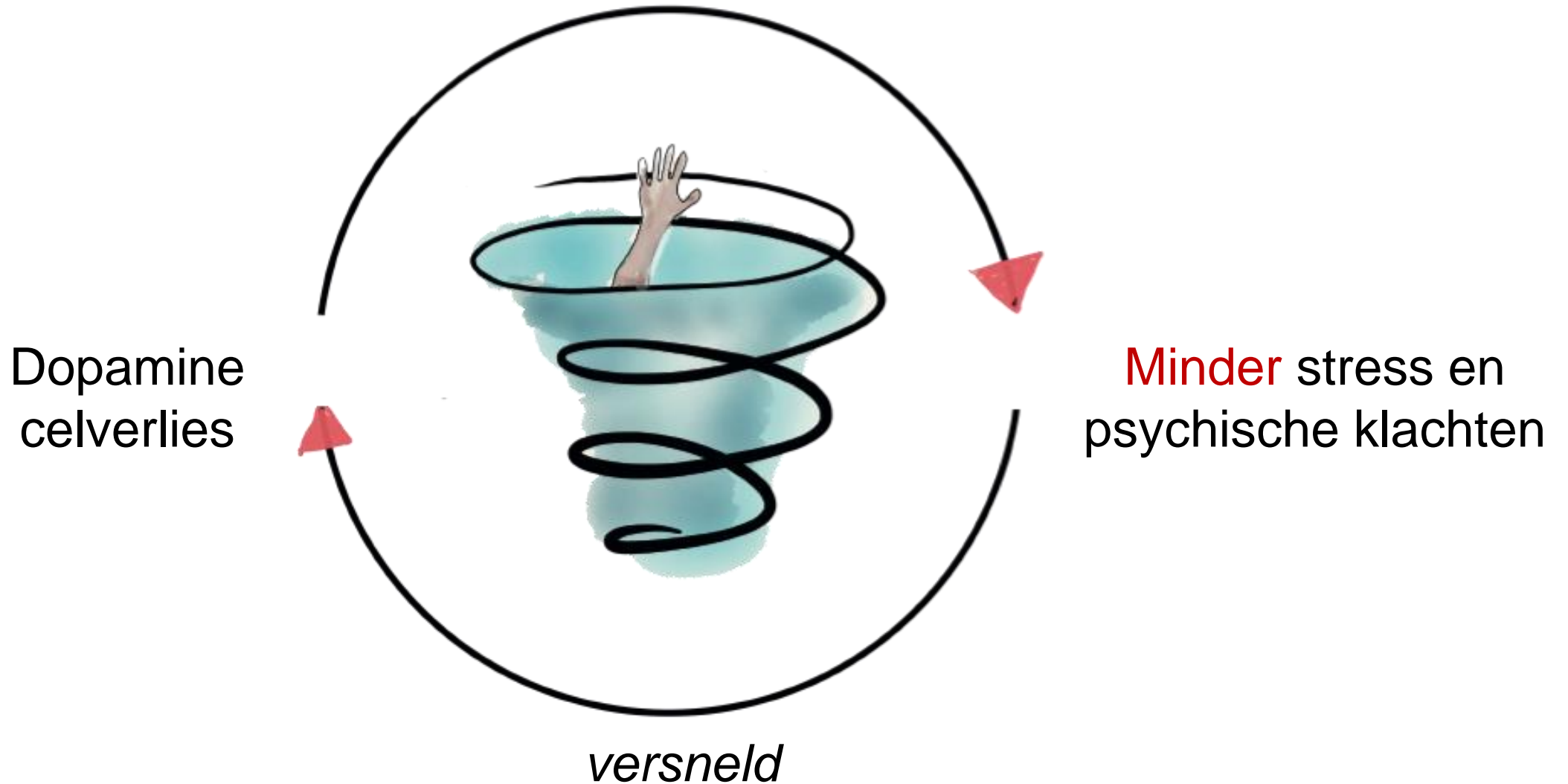
minder stressgevoeligheid ← MBCT

Hypothese: doorbreken van de vicieuze cirkel

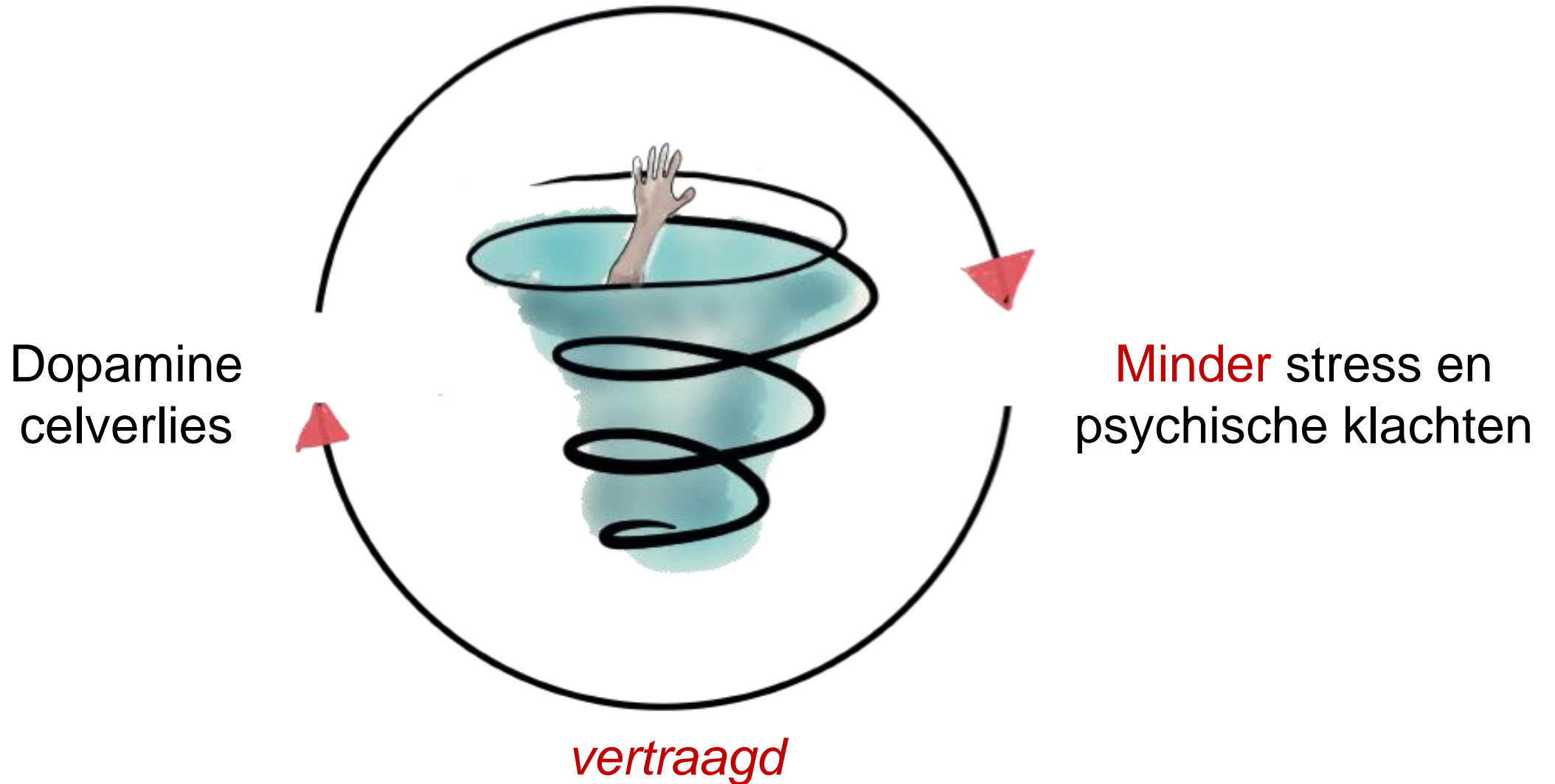
minder stressgevoeligheid ← MBCT

Hypothese: doorbreken van de vicieuze cirkel

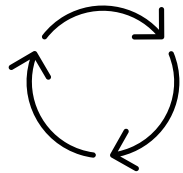
minder stressgevoeligheid ← MBCT

Doel & Relevantie

- MBCT als niet-medicamenteuze behandelingsmethode voor psychische problemen bij mensen met Parkinson.

- Onderliggende mechanismen van stress(reductie) op Parkinson onderzoeken.
- De effecten van chronische stress op de ziekteprogressie aantonen.

Vragen?

Anouk van
der Heide

Anne
Speckens

Rick
Helmich

Radboudumc

